

**ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH NINH BÌNH
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO**

**TÀI LIỆU
GIÁO DỤC ĐỊA PHƯƠNG TỈNH NINH BÌNH – LỚP 4**

Ninh Bình – 2026

LỜI NÓI ĐẦU

Các em học sinh lớp 4 yêu quý!

Tài liệu giáo dục địa phương tỉnh Ninh Bình – Lớp 4 sẽ là người bạn đồng hành cùng các em trong quá trình học tập, khám phá, tìm hiểu và trải nghiệm về quê hương Ninh Bình thân yêu.

Tài liệu gồm 9 chủ đề:

- *Thiên nhiên và con người Ninh Bình;*
- *Danh lam thắng cảnh;*
- *Làng nghề truyền thống ở Ninh Bình;*
- *Phong tục, tập quán ở Ninh Bình;*
- *Cố đô Hoa Lư;*
- *Lễ hội đền Trần*
- *Trò chơi dân gian ở Ninh Bình;*
- *Hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương;*
- *Chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện.*

Mỗi chủ đề bao gồm những hoạt động bổ ích, lí thú, gần gũi với cuộc sống hằng ngày của các em. Thông qua các hoạt động học tập và trải nghiệm, các em sẽ được tìm hiểu về cảnh đẹp, con người, truyền thống văn hóa và những nét đặc trưng của quê hương Ninh Bình. Từ đó, các em có thể gắn kết những điều đã học với thực tế cuộc sống, thêm yêu mảnh đất nơi mình đang sinh sống.

Việc tìm hiểu và trải nghiệm về quê hương Ninh Bình sẽ trở nên ý nghĩa hơn khi các em biết vận dụng những điều đã học vào những việc làm phù hợp với khả năng của mình, góp phần giữ gìn, phát huy những giá trị tốt đẹp và chung tay xây dựng quê hương Ninh Bình ngày càng giàu đẹp.

Chúc các em luôn chăm ngoan, học tốt, vui khỏe và ngày càng tiến bộ!

CÁC TÁC GIẢ

GIẢI THÍCH BIỂU TƯỢNG

KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

Học sinh được huy động những kiến thức, kĩ năng, kinh nghiệm của bản thân về các vấn đề có liên quan đến chủ đề bài học.

KHÁM PHÁ

Học sinh được tìm hiểu, khám phá nội dung kiến thức theo chủ đề, hoạt động.

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

Học sinh được củng cố kiến thức và rèn luyện các kĩ năng theo mục tiêu của hoạt động.

VẬN DỤNG, MỞ RỘNG

Học sinh được vận dụng những kiến thức, kĩ năng đã học và phát huy khả năng sáng tạo.

CHỦ ĐỀ 1. THIÊN NHIÊN VÀ CON NGƯỜI NINH BÌNH

KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

Quan sát hình ảnh, kể tên những cảnh quan thiên nhiên ở Ninh Bình mà em biết.

Hình 1

Hình 2

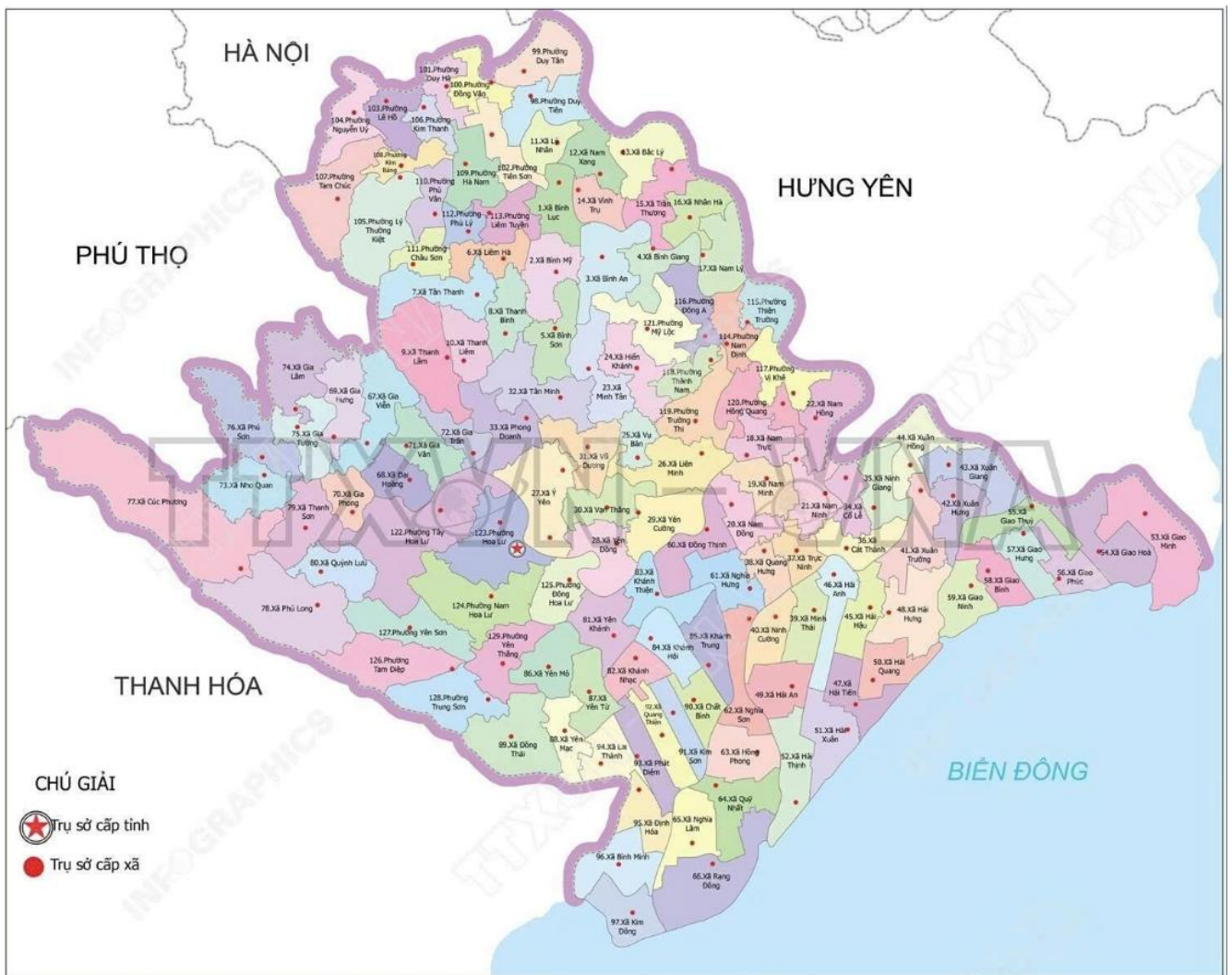

Hình 3

1. Tìm hiểu vị trí địa lí tỉnh Ninh Bình

Quan sát *Lược đồ hành chính tỉnh Ninh Bình* và đọc thông tin, em hãy:

- Xác định vị trí của tỉnh Ninh Bình trên lược đồ.
- Kể tên các xã, phường của tỉnh Ninh Bình.

Hình 1. Lược đồ hành chính tỉnh Ninh Bình

Ninh Bình là tỉnh trong vùng Đồng bằng sông Hồng, phía Bắc giáp Thủ đô Hà Nội; phía Đông Bắc giáp tỉnh Hưng Yên; phía Đông Nam giáp biển Đông; phía Tây Bắc giáp tỉnh Phú Thọ; phía Tây Nam giáp tỉnh Thanh Hóa. Tỉnh Ninh Bình có diện tích 3.943 km², với 129 xã, phường; trung tâm chính trị đặt tại phường Hoa Lư.

2. Tìm hiểu đặc điểm tự nhiên của tỉnh Ninh Bình

- Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và nêu một số nét chính về tự nhiên của tỉnh Ninh Bình

Địa hình tỉnh Ninh Bình bao gồm ba vùng: vùng đồi núi, bán sơn địa; vùng đồng bằng trung tâm và vùng đồng bằng, bãi bồi ven biển.

Ninh Bình có khí hậu nhiệt đới gió mùa nóng ẩm. Thời tiết hằng năm chia làm 4 mùa là xuân, hạ, thu, đông. Trong đó, mùa đông chịu sự ảnh hưởng của gió mùa Đông Bắc, thời tiết khô, lạnh, ít mưa; mùa hạ thời tiết nóng, ẩm, mưa nhiều và thường có bão.

Ninh Bình có nhiều sông và hồ lớn phân bố khắp các khu vực trong tỉnh. Các sông lớn gồm: sông Đáy, sông Châu, sông Hoàng Long, sông Lạng, sông Ninh Cơ,... Các hồ lớn gồm: hồ Thường Sung, hồ Tam Chúc, hồ Đồng Thái,...

Hình 1. Dãy núi đá vôi

Hình 2. Hồ Tam Chúc

Hình 3. Cồn Lu

Ninh Bình có diện tích rừng lớn. Vườn quốc gia Cúc Phương nằm trên địa bàn các tỉnh Ninh Bình, Phú Thọ, Thanh Hóa. Cổng chính của vườn đặt tại xã Cúc Phương, tỉnh Ninh Bình. Đây là vườn quốc gia được thành lập đầu tiên ở Việt Nam, nơi đây có động vật, thực vật đa dạng với nhiều loại quý hiếm.

Bên cạnh đó, Ninh Bình còn có vườn quốc gia Xuân Thủy, được UNESCO công nhận là vùng lõi có tầm quan trọng đặc biệt của Khu Dự trữ sinh quyển thế giới Đất ngập nước liên tỉnh ven biển Châu thổ Sông Hồng. Vườn quốc gia Xuân Thủy rộng khoảng 15 000 ha, riêng vùng lõi rộng hơn 7 000 ha. Đây là rừng ngập mặn đầu tiên của Việt Nam và Đông Nam Á, và là rừng ngập mặn thứ 50 trên thế giới được công nhận theo công ước Ramsar. Nơi đây có khoảng 120 loài thực vật, hơn 500 loài động vật, 30 loài bò sát và lưỡng cư.

Hình 4. Một góc Vườn quốc gia Cúc Phương

Hình 5. Một góc Vườn quốc gia Xuân Thủy

Hình 6. Voọc ở Vườn quốc gia Cúc Phương

Hình 7. Chim ở Vườn quốc gia Xuân Thủy

* Công ước Ramsar là một công ước quốc tế về bảo tồn và sử dụng một cách hợp lý, thích đáng các vùng đất ngập nước, với mục đích ngăn chặn quá trình xâm lấn ngày càng gia tăng vào các vùng đất ngập nước và sự mất đi của chúng ở thời điểm hiện nay cũng như trong tương lai; công nhận các chức năng sinh thái học nền tảng của các vùng đất ngập nước và các giá trị giải trí, khoa học, văn hóa và kinh tế của chúng.

3. Tìm hiểu tác động của tự nhiên đến hoạt động sản xuất ở Ninh Bình

Đọc thông tin và quan sát hình ảnh, em hãy:

- Trình bày một số thuận lợi của tự nhiên đến đời sống và sản xuất ở Ninh Bình.
- Nêu một số khó khăn do tác động của tự nhiên đến đời sống và sản xuất ở Ninh Bình.

Ninh Bình có địa hình, đất đai đa dạng, thuận lợi để phát triển kinh tế, đặc biệt là nông nghiệp. Ở đồng bằng, đất phù sa màu mỡ, thích hợp trồng lúa nước, cây công nghiệp hàng năm, cây rau, đậu và cây gia vị. Vùng đồng bằng còn có nhiều sông, hồ, ao thuận lợi để người dân nuôi trồng thủy sản.

Hình 1. Cảnh đồng lúa chín ở Tràng An

Hình 2. Nghề trồng rau ở thôn Hạ Vỹ

Khu vực có nhiều núi đá vôi với trữ lượng lớn, thuận lợi để phát triển công nghiệp sản xuất vật liệu xây dựng. Khu vực đồi núi có nhiều hang động, cảnh quan thiên nhiên đẹp, tiêu biểu như: Tam Cốc, Bích Động, Tràng An, Khu đất ngập nước Vân Long, Ngũ Động Thi Sơn, hang Luồn, hồ Tam Chúc,... thuận lợi để phát triển du lịch. Ngoài ra, Ninh Bình còn có đường bờ biển với nguồn lợi thủy sản phong phú.

Hình 3. Cảnh quan trong động Thiên Hà

Hình 4. Nuôi trồng thủy sản

Tuy nhiên, điều kiện tự nhiên cũng gây ra một số khó khăn. Mùa hạ thường có mưa, bão gây ngập lụt; mùa đông có thể xuất hiện sương muối, ảnh hưởng đến sản xuất và đời sống của người dân.

Hình 5. Bão gây đổ cây ở khu vực Nhà thi đấu tỉnh Ninh Bình

Hình 6. Mưa gây ngập lụt nhiều tuyến phố ở phường Nam Định

4. Con người và một số hoạt động kinh tế ở Ninh Bình

Đọc thông tin dưới đây, em hãy:

- Trình bày một số hoạt động kinh tế ở Hà Nam.
- Giải thích tại sao ở Ninh Bình lại phát triển mạnh các hoạt động kinh tế này.

Vào năm 2024, tỉnh Ninh Bình có dân số là 4 412 264 người (Theo Nghị quyết số 202/2025/QH15). Với truyền thống yêu lao động, gắn bó với mảnh đất quê hương, đức tính cần cù, chịu khó, năng động, sáng tạo,... người dân Ninh Bình đã khai thác các nguồn lực về tự nhiên, xã hội,... vào phát triển kinh tế và đạt được nhiều thành tựu.

Sản xuất nông nghiệp ở Ninh Bình phát triển mạnh với nhiều sản phẩm chủ lực. Các cây trồng chính là lúa, ngô, rau (dưa chuột, bầu bí,...), cây ăn quả (chuối, vải, nhãn, bưởi, ổi,...). Hiện nay, trên địa bàn tỉnh đã hình thành các vùng sản xuất nông nghiệp theo hướng hàng hóa, ứng dụng công nghệ cao, công nghệ sạch gắn với chế biến và xuất khẩu. Ngành chăn nuôi phát triển với các vật nuôi chính là gia súc, gia cầm. Chăn nuôi đã áp dụng tiến bộ khoa học, kỹ thuật, sản xuất tập trung, quy mô lớn. Cá, tôm được nuôi nhiều trên các hồ, ao, sông.

Hình 1. Nông dân xã Hoàng Tây thu hoạch dưa chuột

Hình 2. Nuôi tôm ở xã Kim Đông

Bên cạnh đó, Ninh Bình cũng khai thác có hiệu quả vùng bãi bồi ven biển để nuôi tôm, cua, ngao và phát triển các hoạt động kinh tế biển khác.

Về công nghiệp, tỉnh Ninh Bình tập trung vào những ngành công nghiệp nền tảng, có lợi thế cạnh tranh như: sản xuất lắp ráp ô tô, điện tử; may mặc, giày dép; công nghiệp chế biến nông sản thực phẩm; vật liệu xây dựng... Ngoài ra, tiểu thủ công nghiệp là lĩnh vực còn nhiều tiềm năng phát triển với nhiều nghề như: chế tác đá mỹ nghệ, thêu ren, đúc đồng, đan cói, mỹ nghệ sừng, lụa,...

Hình 3. Nhà máy sản xuất ô tô Hyundai Thành Công Việt Nam

Hình 4. Công nhân sản xuất tại Công ty TNHH TDS Việt Nam, Khu công nghiệp Đồng Văn II

Đối với du lịch, tỉnh Ninh Bình là một trong những trung tâm du lịch của vùng và cả nước với nguồn tài nguyên du lịch tương đối phong phú, đa dạng như: cảnh quan thiên nhiên (Danh thắng Tràng An, Tam Cốc – Bích Động, Vườn quốc gia Cúc Phương, Xuân Thủy,...), di tích lịch sử - văn hóa quan trọng (khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư, hành cung Vũ Lâm, đền Trần, phủ Dầy, chùa Long Đọi, đền Trần Thương, chùa Bà Đanh,...) và những di sản văn hóa phi vật thể khác. Đây là lợi thế quan trọng để Ninh Bình phát triển nhiều loại hình du lịch. Tỉnh đã tận dụng tốt những ưu thế này để phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn thúc đẩy kinh tế – xã hội của tỉnh phát triển nhanh và bền vững; đồng thời còn góp phần bảo tồn các giá trị văn hoá, tài nguyên và môi trường.

Hình 5. Một góc Khu sinh thái Tràng An

Hình 6. Phủ Dầy

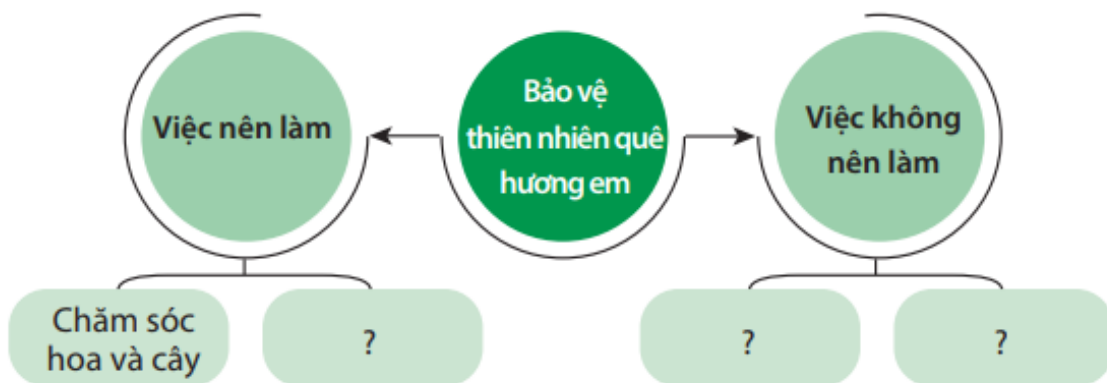
1. Lựa chọn và trình bày một thành phần tự nhiên ở Ninh Bình theo gợi ý:

Thành phần tự nhiên	Đặc điểm	Tác động đến sản xuất
Địa hình	–	–
–	–	–

2. Viết những hoạt động kinh tế phù hợp với đặc điểm tự nhiên của Hà Nam theo gợi ý

Đặc điểm tự nhiên	Phát triển kinh tế
Vùng đồng bằng với đất phù sa màu mỡ	Phát triển nông nghiệp với các cây trồng như: lúa, ngô, rau,...
Địa hình có nhiều núi đá vôi.	-
Khí hậu nhiệt đới gió mùa, có mùa đông lạnh.	-
Nhiều sông, hồ, ao.	-
Nhiều hang động, cảnh quan đẹp	-

3. Thảo luận và đề xuất một số việc nên làm để bảo vệ cảnh quan thiên nhiên ở quê hương em

1. Thực hành: Tìm hiểu tự nhiên ở địa phương em

- Quan sát đặc điểm tự nhiên ở địa phương em và hoàn thành phiếu khảo sát theo gợi ý sau đây
- Dựa vào phiếu khảo sát, hãy mô tả những nét tiêu biểu về tự nhiên ở địa phương em.

PHIẾU QUAN SÁT TỰ NHIÊN VÀ HOẠT ĐỘNG KINH TẾ Ở ĐỊA PHƯƠNG EM

1. Tên địa phương:

2. Đặc điểm tự nhiên địa phương em.

Điền dấu ✓ vào trước những đặc điểm có ở địa phương em:

– Địa phương em nằm ở vùng:

Miền núi

Đồng bằng

Ven biển

– Những cảnh quan chính:

Núi, đồi

Tên núi, đồi (nếu có):

Sông

Tên sông (nếu có):

Hồ

Tên hồ (nếu có):

Rừng

Tên rừng (nếu có):

Rừng ngập mặn

Tên rừng ngập mặn (nếu có):

Biển

Tên biển (nếu có):

– Đất chủ yếu là:

Đất phe-ra-lit

Đất phù sa

– Đặc điểm khí hậu:

.....

3. Một số hoạt động kinh tế chính ở địa phương:

– Các cây trồng, vật nuôi:

– Các ngành công nghiệp và tiểu thủ công nghiệp:

– Các điểm du lịch và trung tâm thương mại:

4. Cảm nhận của em về thiên nhiên nơi em sống.

.....

2. Thực hiện một số việc nên làm để bảo vệ thiên nhiên quê hương em.

3. Vẽ tranh, làm áp phích hoặc viết một đoạn văn,... tuyên truyền mọi người cùng bảo vệ thiên nhiên.

CHỦ ĐỀ 2: LÀNG NGHỀ TRUYỀN THỐNG Ở NINH BÌNH

Quan sát hình ảnh, em hãy kể tên sản phẩm và làng nghề truyền thống ở Ninh Bình.

Hình 1

Hình 2

Hình 3

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu một số làng nghề tiêu biểu

Đọc thông tin và quan sát hình ảnh, em hãy kể tên một số làng nghề truyền thống ở tỉnh Ninh Bình

Ninh Bình có nhiều làng nghề truyền thống như: làng nghề nước mắm Sa Châu, làng dệt lụa Nha Xá, làng nghề cói mỹ nghệ Kim Sơn, làng nghề mây tre đan Ngọc Động, làng nghề trồng Đọi Tam, làng nghề đúc đồng Tống Xá, làng nghề bánh đa nem làng Chiều, làng nghề cá kho Nhân Hậu,... Sản phẩm của các làng nghề truyền thống đều gắn với hoạt động sản xuất nông nghiệp và tiểu thủ công nghiệp ở địa phương như: bánh đa nem làng Chèo, trồng Đọi Tam, lụa Nha Xá, chiếu cói, nước mắm... Hoạt động của các làng nghề góp phần giữ gìn và phát huy các giá trị truyền thống, tạo ra nhiều sản phẩm phục vụ nhu cầu tiêu dùng và xuất khẩu.

Hình 1. Sản phẩm của làng nghề dệt lụa Nha Xá

Hình 2. Sản phẩm của làng nghề cói mỹ nghệ Kim Sơn

Hình 3. Sản phẩm của làng nghề đúc đồng Tống Xá

Hình 3. Sản phẩm của làng nghề nước mắm Sa Châu

2. Tìm hiểu một số hoạt động sản xuất ở làng nghề truyền thống

LÀNG NGHỀ DỆT LỤA NHA XÁ

Làng nghề dệt lụa Nha Xá thuộc xã Mộc Nam, là làng nghề truyền thống về dệt vải, lụa tơ tằm, đũi. Nghề ươm tơ, dệt lụa có từ đầu thế kỉ XIII, do Huệ Nhân Vương Trần Khánh Dư truyền dạy cho dân làng. Trước đây, người dân thường dệt lụa bằng phương pháp thủ công (khung cửi). Ngày nay, người dân đã sử dụng máy móc để dệt vải. Các sản phẩm chính của làng nghề bao gồm: lụa, đũi, tơ xe, lụa hoa, lanh,... Trong đó, lụa là sản phẩm nổi tiếng, được làm từ tơ tằm, chất lượng tốt. Để bảo vệ môi trường, người dân ở Nha Xá đã dùng những chất liệu thiên nhiên để nhuộm lụa như: củ nâu, cánh kiến, lá bàng, lá trà không,... Vì vậy, sản phẩm lụa của làng nghề bền màu, đảm bảo về chất lượng và độ an toàn; được thị trường trong và ngoài nước ưa chuộng.

Hình 1. Máy quay tơ

Hình 2. Máy cán tơ

Hình 3. Máy dệt

Hình 4. Sản phẩm lụa Nha Xá

LÀNG NGHỀ TRỐNG ĐỘI TAM

Làng Đội Tam ở **phường Tiên Sơn** có nghề làm trống từ lâu đời, tương truyền khoảng hơn 1 000 năm. Nghề làm trống đòi hỏi kĩ thuật cao và khéo léo, được các nghệ nhân truyền lại cho con trai, con dâu. Nguyên liệu làm trống chủ yếu là da trâu và gỗ mít. Da trâu được bào hết lớp màng, ngâm nước, khử mùi rồi phơi khô. Gỗ mít được cắt thành nhiều khúc, sau đó pha thành từng dăm. Tùy theo kích thước của trống để xác định số lượng dăm, độ cong, độ dẻo của dăm để khi ghép thành tang trống thì vừa khít. Cuối cùng là bung trống: căng tròn da trâu lên bề mặt trống, dùng đinh bằng tre đóng cố định vào thân trống. Sản phẩm trống của làng nghề được tiêu thụ khắp cả nước với nhiều loại trống: trống đại, trống đôi, trống chèo, trống com, trống trường, trống Trung thu, trống múa lân,...

Hình 5. Gỗ mít được pha thành dăm

Hình 6. Ghép các dăm lại thành tang trống

Hình 7. Bung trống

Hình 8. Trang trí trống

LÀNG NGHỀ THÊU REN VĂN LÂM

Làng nghề thêu ren Văn Lâm thuộc phường Nam Hoa Lư được hình thành cách đây khoảng 700 năm. Trước đây, người dân làng Văn Lâm chủ yếu thêu các sản phẩm phục vụ nghi lễ, lễ hội. Ngày nay, làng nghề có trên 700 hộ chuyên sản xuất các vật dụng như: rèm, khăn, vỏ chăn, ga, quần áo thời trang,... Nguyên vật liệu cơ bản của thêu ren là vải, các loại chỉ thêu,... Sản phẩm của làng nghề được tiêu thụ trong nước và nhiều nước trên thế giới. Một trong những sản phẩm nổi tiếng của làng nghề là bức tranh “Cội nguồn” dài 200 m và rộng 3 m, phác thảo về cố đô Hoa Lư do 700 người thợ thêu trong dịp kỉ niệm 1 000 năm Thăng Long – Hà Nội.

Hình 1. Nghệ nhân và bức tranh thêu “Cội nguồn”

Hình 2. Bức tranh thêu đền Vua Đinh của làng nghề thêu ren Văn Lâm – Ninh Hải

LÀNG NGHỀ ĐÚC ĐỒNG TỐNG XÁ

Làng nghề đúc đồng Tống Xá thuộc xã Ý Yên, là một làng nghề có tuổi đời gần 1000 năm. Các sản phẩm lớn thì có chuông đồng, tượng đồng, khánh đồng rồi đến đỉnh, bát hương, hạc đồng, cây đèn bằng đồng. Mặt hàng dùng trong sinh hoạt hàng ngày thì có mâm, chậu nồi các loại. Sản phẩm của làng nghề đúc đồng Tống Xá không chỉ có chất lượng tốt mà còn rất tinh xảo, có tính thẩm mỹ rất cao.

Hình 1. Cổng làng nghề đúc đồng Tống Xá

Hình 2. Một số sản phẩm của làng nghề đúc đồng Tống Xá

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Lựa chọn và giới thiệu về một làng nghề truyền thống

Gợi ý

- Nêu tên và địa điểm của làng nghề;
- Sản phẩm của làng nghề;
- Mô tả một số hoạt động sản xuất và hiện trạng môi trường của làng nghề;
- Cảm nghĩ của em về làng nghề đó.

2. Đề xuất một số việc làm để giữ gìn và phát huy giá trị truyền thống của các làng nghề ở địa phương em

Việc làm để giữ gìn
làng nghề

Việc làm để phát huy
giá trị truyền thống
của các làng nghề

VẬN DỤNG, MỞ RỘNG

1. Tham quan một làng nghề truyền thống ở địa phương.

2. Thiết kế một sản phẩm quảng bá về một làng nghề (hoặc sản phẩm của làng nghề) truyền thống ở quê hương em.

CHỦ ĐỀ 3. PHONG TỤC, TẬP QUÁN Ở NINH BÌNH

KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

Cùng hát một bài hát về chủ đề *Ngày Tết quê em*

KHÁM PHÁ

1. Đọc thông tin và thực hiện các yêu cầu dưới đây

- Kể tên một số phong tục, tập quán ở Ninh Bình.
- Kể tên các phong tục, tập quán có ở nơi em sống.

Nằm trong vùng Đồng bằng sông Hồng, văn hoá Ninh Bình có nhiều nét tương đồng với văn hoá các địa phương khác trong vùng. Tuy nhiên, ở Ninh Bình cũng hình thành những phong tục, tập quán với nhiều nét đặc trưng. Một số phong tục, tập quán tiêu biểu như: tục giao hảo và kết nghĩa giữa các làng, tục rước oản các già tại làng Thần Nữ (phường Đồng Văn), tục ăn Tết lại ở làng Thượng Thọ (xã Bình Mỹ), tục hội Trương Lê đồng tộc ở thôn Ngô Thượng (phường Tiên Sơn), lễ Khai độc (đem sắc phong ra đọc đầu năm) ở phường Liêm Tuyền, phong tục rước lửa lấy may đêm giao thừa (tại đình Cát Đằng, xã Vạn Thắng và làng Tân, xã Thanh Liêm), phong tục đi chợ Viềng đầu năm hay tục Báo Bản Nộn Khê,...

Phong tục, tập quán ở Ninh Bình được phát triển trên cơ sở giữ gìn, kế thừa các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc ta; mang bản sắc riêng địa phương; đồng thời thay đổi theo sự phát triển của thời đại.

2. Đọc thông tin và mô tả những nét chính về một số phong tục, tập quán ở Ninh Bình

TỤC ĂN TẾT LẠI

Tục ăn Tết lại ở làng Thượng Thọ, xã Bình Mỹ bắt nguồn từ cuộc hành quân thần tốc của vua Quang Trung ra Thăng Long đại phá quân Thanh vào mùa xuân năm Kỷ Dậu (1789). Hằng năm, sau tết Nguyên đán, Nhân dân làng Thượng Thọ lại tung bừng chuẩn bị cho ngày ăn Tết lại vào mùng 8 tháng Giêng: ngày mùng 6, Nhân dân rước kiệu quanh làng về đền thờ Quận công Bảo để tế; ngày mùng 7, các hoạt động vui chơi giải trí, các trò chơi dân gian được tổ chức; sáng mùng 8, làng tế lễ trọng thể.

Lễ vật dâng tế ngoài hương đăng hoa quả, còn có hai thứ không thể thiếu được đó là bát cá quả nấu ám và một con cá chép nướng to. Tương truyền, đây là những món ăn được ông Bảo dùng trong ngày hội khao thưởng quân sĩ khi xưa. Vào ngày này, dân làng tung bừng vào hội, từng gia đình đều làm lễ cúng.

Hình 1. Cổng làng Thượng Thọ (xã Bình Mỹ)

Em có biết: Đạo quân thứ hai (trong năm đạo quân của nghĩa quân Tây Sơn tiến ra Thăng Long) do Đô đốc Bảo (Đặng Xuân Bảo) chỉ huy đã dừng chân ở làng Thượng Thọ. Tại đây, ông đã truyền lại lời của vua Quang Trung: “Nay làm lễ ăn tết Nguyên đán trước, đợi đến sang xuân, ngày mùng bảy vào thành Thăng Long sẽ mở tiệc lớn sau...”. Đô đốc Bảo còn trồng một cây xanh để ghi lại dấu ấn của mình và khẳng khái tuyên bố trước ba quân: “Cây xanh này sẽ sống đón chào đoàn quân chiến thắng trở về vào ngày 8 tháng Giêng. Ngày đó, ta sẽ cho ăn Tết lại để khao thưởng quân sĩ và toàn dân”.

TỤC XIN LỬA ĐÊM GIAO THỪA

Tục xin lửa đêm giao thừa là một phong tục lâu đời của người dân làng nghề mây tre đan Cát Đằng, xã Yên Tiến. Theo truyền thuyết, tục xin “lửa Thánh” có từ thời vua Đinh Tiên Hoàng, khi ông từ cố đô Hoa Lư về đây tập trận. Sau đó, người dân tôn ông là Thánh và thờ tại đình làng. Lễ xin lửa được tổ chức vào thời khắc giao thừa để tưởng nhớ công lao của vua Đinh Tiên Hoàng và cầu mong năm mới bình an, no đủ. Phong tục này còn thể hiện lòng biết ơn đối với những người có công mang nghề mới đến cho dân làng.

Vào chiều 30 Tết, các thanh niên chuẩn bị đuốc bằng tre hoặc gỗ, đầu quấn vải tẩm dầu để sẵn sàng tham gia nghi lễ. Khi chuông đổ đúng 12 giờ đêm, lửa ở vạc dầu bùng sáng trong sân đình. Người xin “lửa Thánh” chen nhau đưa cây đuốc của mình vào lấy. Theo quan niệm của người dân, ai xin được “lửa Thánh” và mang về nhà sớm nhất sẽ gặp nhiều may mắn trong năm mới. Vì vậy, vào thời khắc giao thừa, mọi người nhanh chóng mang đuốc đến đình làng để xin lửa. Những gia đình không có người đi xin lửa sẽ được hàng xóm chia lửa mang từ đình về. Ngọn lửa này được dùng để thắp hương trên bàn thờ và nhóm bếp trong những ngày đầu năm. Phong tục xin lửa thể hiện tinh thần gắn kết cộng đồng và ước mong về một năm mới tốt đẹp.

Hình 1. Người dân chờ đến giờ xin “lửa thánh”

Hình 2. Người dân xin lửa mang về nhà

BÁO BẢN LÀNG NỘN KHÊ

Báo Bản là một phong tục tập quán đẹp, lâu đời của làng Nộn Khê, xã Yên Từ. “Báo Bản” có nghĩa là báo công với tổ tiên, nhớ về cội nguồn và những người đã có công xây dựng làng xóm. Làng Nộn Khê được hình thành cách đây hơn 500 năm, với 8 họ chính và nay đã phát triển thành nhiều dòng họ. Hằng năm, vào ngày 14 tháng Giêng (âm lịch), con cháu ở khắp nơi lại trở về quê dự lễ hội. Đây là dịp để mọi người sum họp, gắn kết và cùng tưởng nhớ tổ tiên. Lễ hội thể hiện đạo lí “uống nước nhớ nguồn” của người dân địa phương.

Lễ hội Báo Bản gồm phần lễ và phần hội, diễn ra trong không khí trang nghiêm và rộn ràng. Mở đầu là nghi thức rước kiệu quanh làng, sau đó là lễ dâng hương và đọc văn tế để tri ân tổ tiên, ghi nhận những thành tựu của dân làng. Sau phần lễ là hoạt động mừng thọ các cụ cao tuổi, thể hiện sự kính trọng người già. Năm 2025, lễ hội được công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Điều này góp phần bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa và thu hút du khách đến tham quan, tìm hiểu.

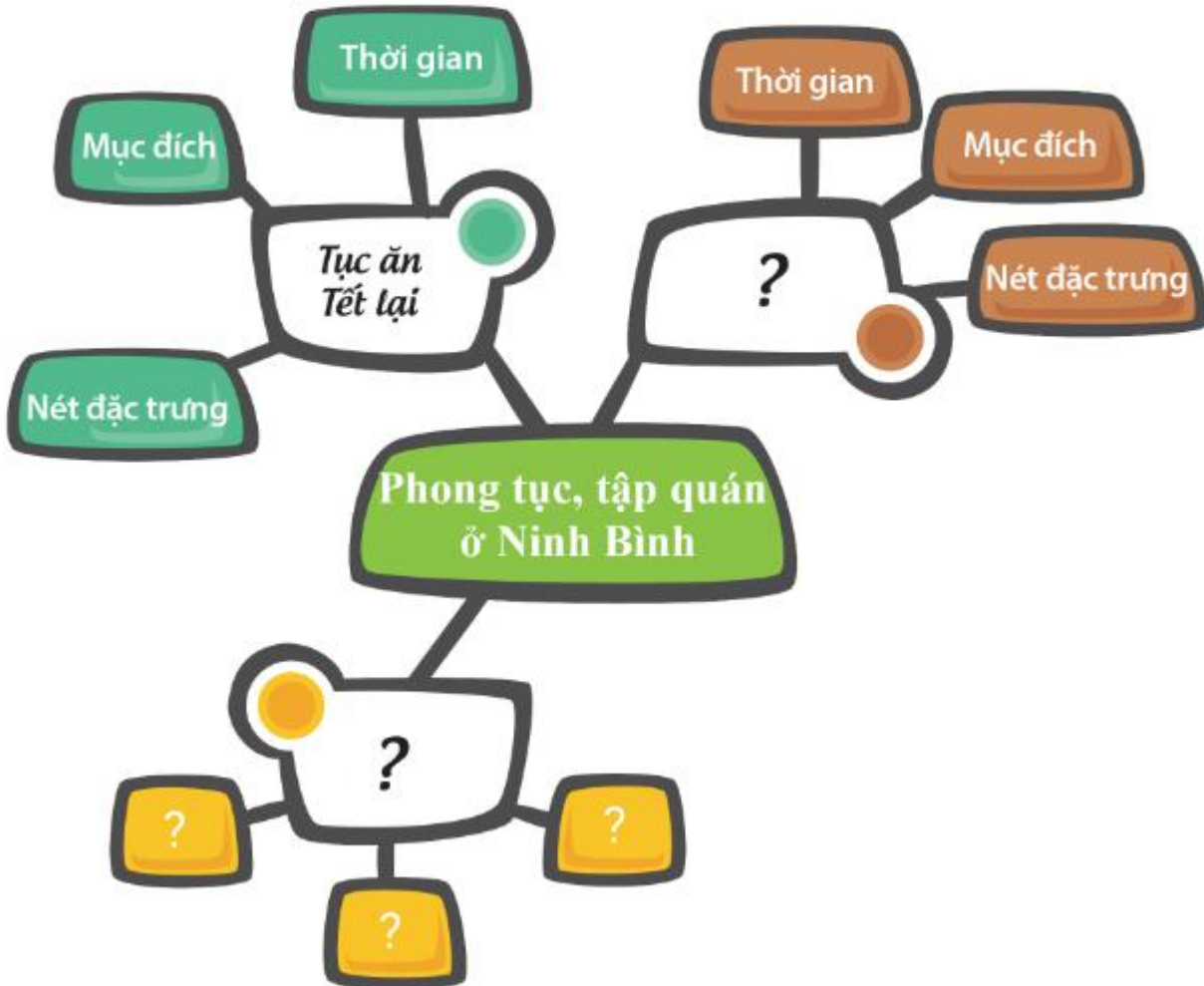
Hình 1. Lễ rước kiệu

Hình 2. Lễ tế

 LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Vẽ sơ đồ tư duy thể hiện thông tin về một số phong tục, tập quán ở Ninh Bình

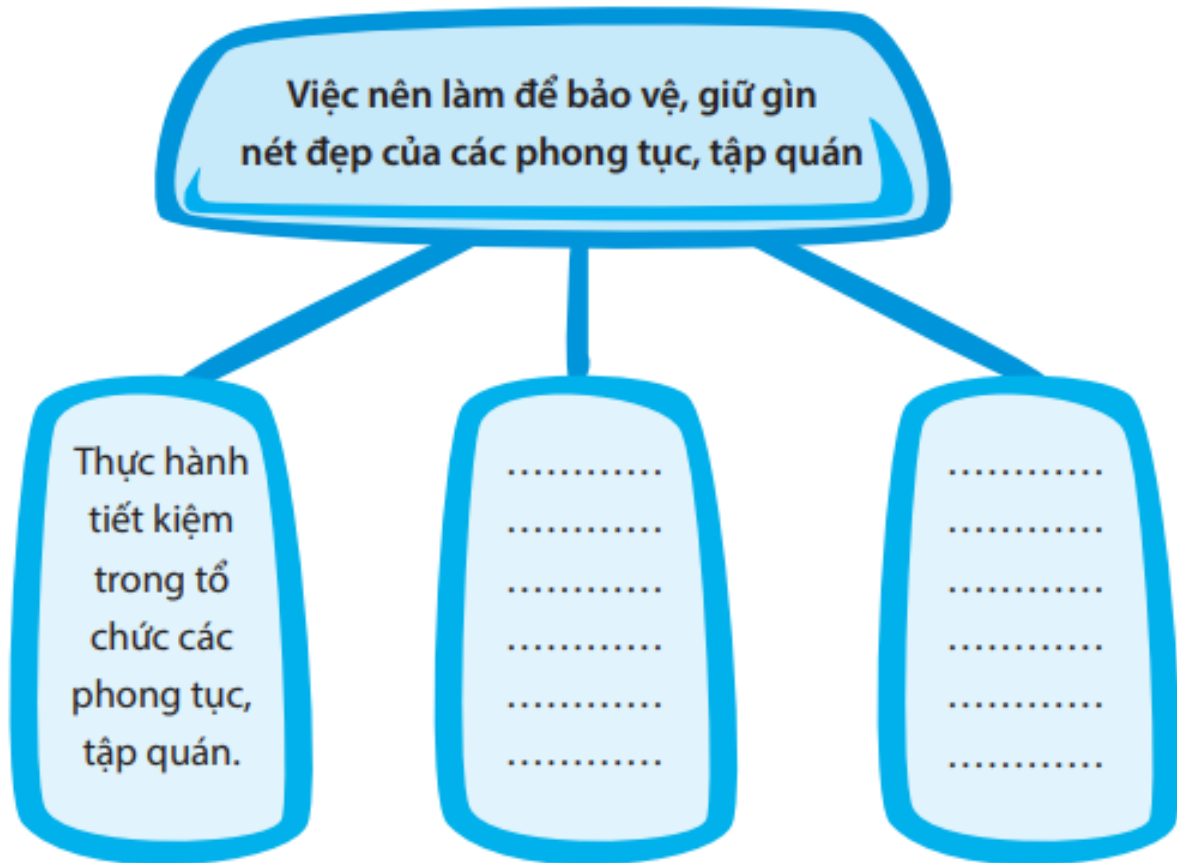
2. Lựa chọn và giới thiệu một phong tục, tập quán ở Ninh Bình

Gợi ý

- Tên phong tục, tập quán;
- Thời gian, địa điểm;
- Mô tả một số nét chính.

1. Chia sẻ với người thân và ghi lại một số việc nên làm để bảo vệ, giữ gìn nét đẹp của các phong tục, tập quán ở địa phương em theo gợi ý

2. Cùng người thân tìm hiểu về phong tục, tập quán nơi em sống theo gợi ý

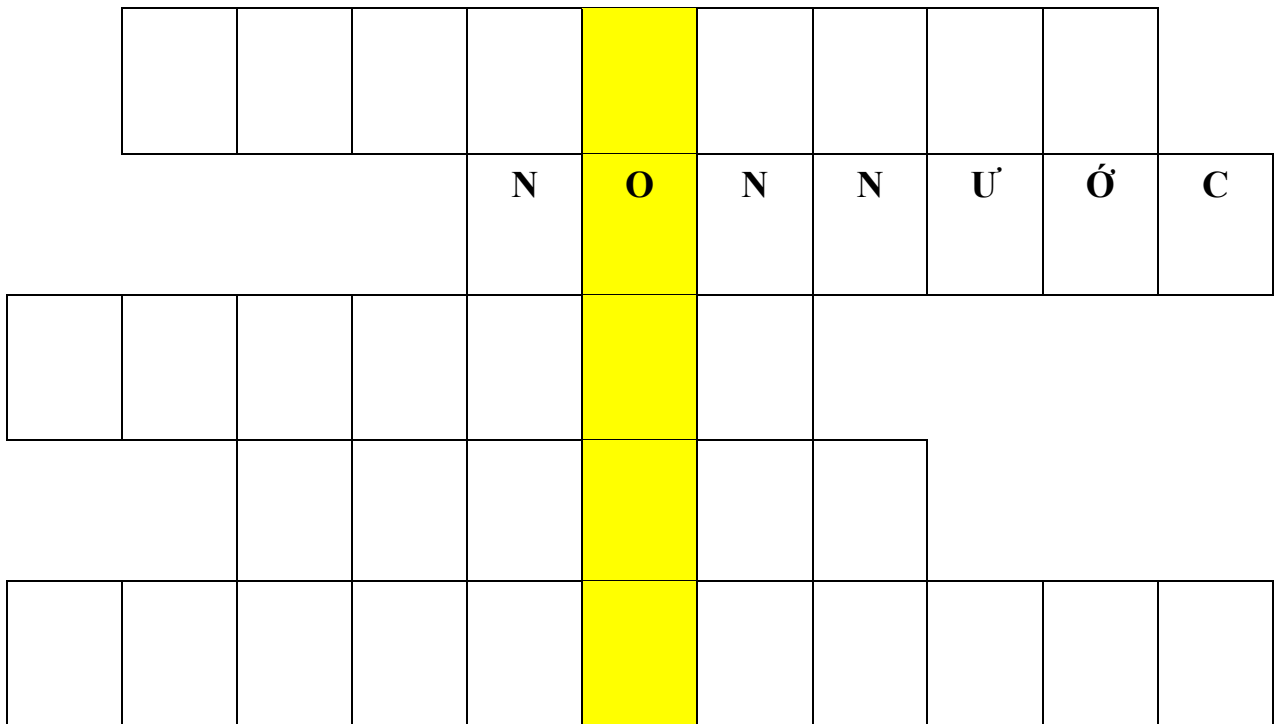

CHỦ ĐỀ 4.

CỔ ĐỒ HOA LƯ

1. Tham gia trò chơi giải ô chữ

Gợi ý

Hàng ngang số 1: Đây là tên một vườn quốc gia ở Ninh Bình.

Hàng ngang số 3: Đây là tên một quần thể danh thắng được UNESCO ghi danh là di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới năm 2014.

Hàng ngang số 4: Đây là tên làng nghề thêu ren ở phường Nam Hoa Lư, được hình thành cách đây khoảng 700 năm.

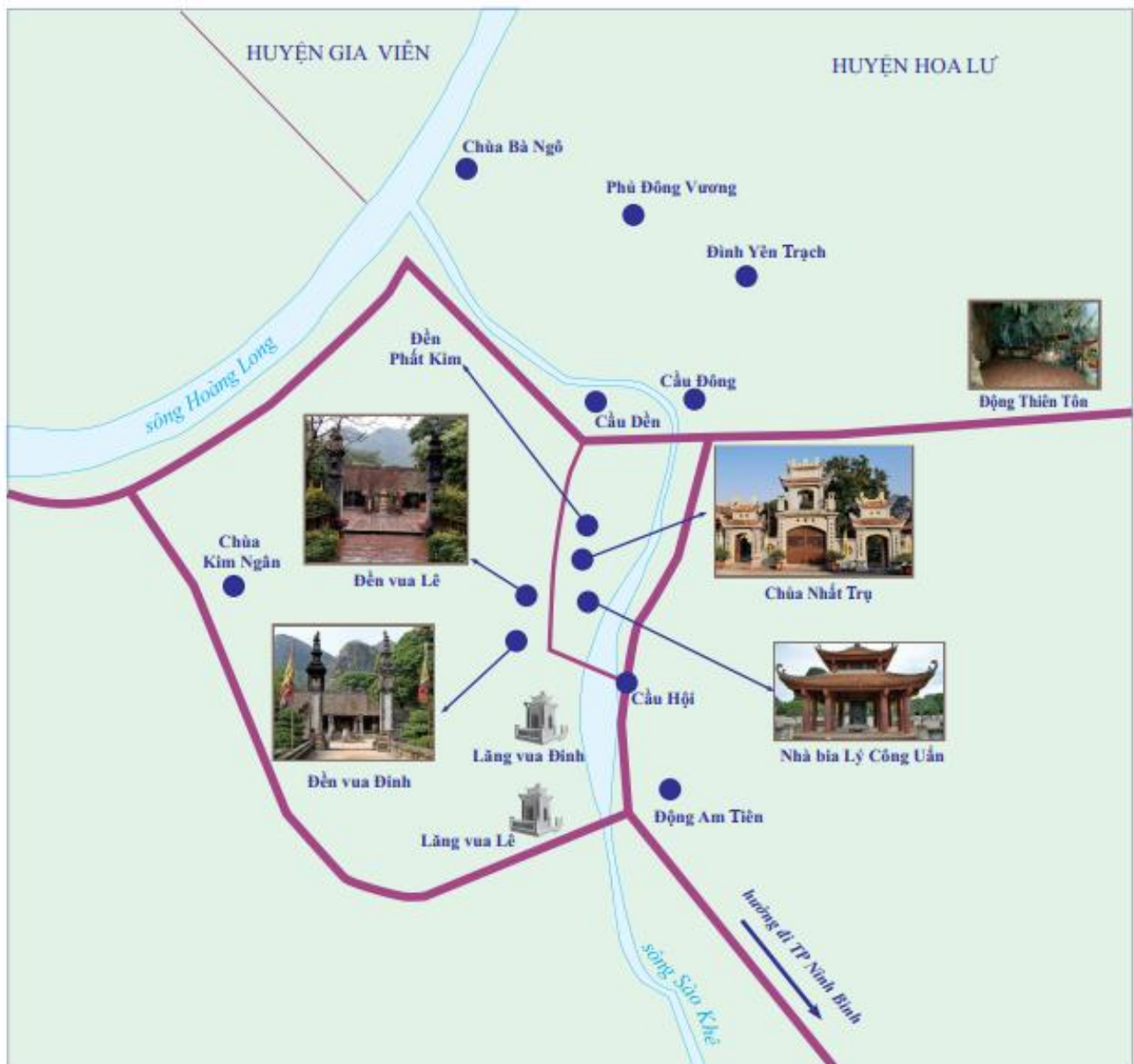
Hàng ngang số 5: Đây là tên của vị tướng – một nhà quân sự kiệt xuất đã chỉ huy quân – dân nhà Trần ba lần đại thắng quân Mông - Nguyên

2. Chia sẻ thông tin mà em biết về ô chữ hàng dọc màu vàng vừa tìm được.

1. Tìm hiểu khái quát về Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Quan sát hình ảnh, đọc thông tin và thực hiện yêu cầu:

- Cho biết, Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư nằm ở địa phương nào của tỉnh Ninh Bình?
- Kể tên một số công trình tiêu biểu trong Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.
- Nêu giá trị lịch sử và văn hoá của Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Hình 1. Sơ đồ Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư

Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư rộng khoảng 300 héc ta thuộc địa phận phường Tây Hoa Lư, tỉnh Ninh. Đây là Khu di tích với các công trình kiến trúc tường thành, hang động, đền, chùa, lăng,... có giá trị lịch sử và văn hoá.

Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư là kinh đô, trung tâm chính trị, kinh tế, văn hoá của ba triều đại là triều Đinh (968 – 980), triều Tiền Lê (980 – 1009) và đầu triều Lý (1009 – 1010). Năm 1010, sau khi lên ngôi, Vua Lý Thái Tổ đã quyết định rời đô từ Hoa Lư về thành Đại La (Thăng Long) và Hoa Lư trở thành Cố đô.

Một số công trình tiêu biểu như: đền thờ Vua Đinh Tiên Hoàng, đền thờ Vua Lê Đại Hành, đền thờ Công chúa Phất Kim, chùa Nhất Trụ, chùa Kim Ngân, chùa Cổ Am,...

Em có biết:

Năm 1962, Cố đô Hoa Lư được Bộ Văn hóa (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) xếp hạng di tích lịch sử và kiến trúc nghệ thuật Quốc gia. Năm 2012, Thủ tướng Chính phủ xếp hạng di tích Quốc gia đặc biệt.

Năm 2014, di tích sản Tràng An được UNESCO ghi danh là Di sản văn hoá và thiên nhiên thế giới Tràng An. Trong đó, Quần thể di tích cố đô Hoa Lư chính là một trong ba vùng lõi của Tràng An..

Năm 2015, Cột kinh Phật chùa Nhất Trụ được Thủ tướng Chính phủ công nhận là bảo vật quốc gia.

Năm 2017, cặp long sàng đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng được Thủ tướng Chính phủ công nhận là bảo vật quốc gia.

Hình 2. Lăng mộ vua Đinh Tiên Hoàng trên đỉnh núi Mã Yên

Hình 3. Lăng mộ vua Lê Đại Hành dưới chân núi Mã Yên

Hình 4. Nhà bia tường niệm vua Lý Thái Tổ

Hình 5. Đền thờ công chúa Phất Kim

2. Tìm hiểu một số công trình tiêu biểu trong Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh, em hãy chọn và giới thiệu một công trình tiêu biểu trong Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

ĐỀN THỜ VUA ĐÌNH TIÊN HOÀNG

Đền thờ Vua Đinh Tiên Hoàng là một trong những di tích thuộc Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư thuộc phường Tây Hoa Lư. Đền được xây dựng từ sau khi Vua Lý Thái Tổ dời đô từ Hoa Lư ra Thăng Long (năm 1010) và được sửa chữa lại (trùng tu) vào đầu thế kỉ XVII. Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng có tổng diện tích khoảng 5 héc ta, bốn phía có tường bao quanh.

Hình 2. Toàn cảnh đền thờ Vua Đinh Tiên Hoàng

Ngoài cùng là Ngọ môn quan (Cổng ngoài). Vào trong, ở chính giữa có một sập đá nhỏ. Tiếp theo là Nghi môn ngoại (cửa ngoài) gồm 3 gian. Qua Nghi môn ngoại là trục đường chạy giữa hai hồ sen kê đá, có bậc lên xuống từ phía hai bên đường. Đi tiếp là đến Nghi môn nội (cửa trong) gần giống với Nghi môn ngoại.

Hình 3. Ngọ môn quan (cổng ngoài)

Hình 4. Nghi môn ngoại (cửa ngoài)

Ở phía bên trái là 5 gian nhà Khải thánh – nơi thờ phụ mẫu (cha mẹ) của Vua Đinh Tiên Hoàng. Đối diện nhà Khải Thánh là nhà Vọng, nơi bàn việc tế lễ. Hiện nay, nhà Vọng được dùng để trưng bày các cổ vật khai quật tại Khu di tích quốc gia đặc biệt cố đô Hoa Lư. Đi tiếp vào trong, qua hai cột trụ là đến Sân châu. Sân châu rộng hơn 700 m², lát gạch, ở ngay sau hai bên cột trụ. Trước mặt Bái đường là Long sàng (giường rồng) tạc đá xanh nguyên khối.

Hình 4. Nhà Khải thánh

Hình 5. Long sàng

Đền thờ vua Đinh Tiên Hoàng có ba toà: Bái đường, Thiêu hương và Chính cung. Bái đường thờ công đồng; Thiêu hương thờ các vị công thần của nhà Đinh; Chính cung - nơi đặt tượng thờ vua Đinh Tiên Hoàng và các hoàng tử.

Hình 6. Thiêu hương

Hình 7. Chính cung

Đền thờ Vua Đinh Tiên Hoàng là một kiến trúc độc đáo của nghệ thuật chạm khắc gỗ và đá của Việt Nam.

Hình 8. Sơ đồ kiến trúc đền thờ vua Đình Tiên Hoàng

ĐỀN THỜ VUA LÊ ĐẠI HÀNH

Đền thờ Vua Lê Đại Hành là một trong những di tích thuộc Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư, thuộc phường Tây Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình, cách đền Vua Đinh Tiên Hoàng khoảng 300 m. Đền thờ cũng được xây dựng trên nền cung điện cũ (1010) và được sửa chữa (trùng tu) vào đầu thế kỉ XVII.

Kiến trúc của đền được xây tương tự như đền Vua Đinh gồm có: Nghi môn ngoại, Nghi môn nội, Sân rồng, Bái đường, Thiêu hương và Chính cung. Thiêu hương ở đền Vua Lê Đại Hành thờ các công thần, danh tướng triều Tiền Lê. Chính cung thờ Vua Lê Đại Hành, Vua Lê Long Đĩnh và Thái hậu Dương Thị. Bên cạnh đó, kiến trúc của đền còn có Từ vũ và hai nhà bia.

Hình 8. Nghi môn ngoại

Hình 9. Chính cung

Hình 10. Tiền bái

Hình 11. Nhà Bia

Điều đặc biệt ở đền thờ vua Lê Đại Hành là nghệ thuật chạm khắc gỗ đạt đến trình độ cao, chủ yếu chạm khắc những hình tượng cây và con vật gắn liền với các truyền thuyết về vua Lê Đại Hành.

Hình 13. Sơ đồ kiến trúc đền thờ vua Lê Đại Hành

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Hoàn thành bảng thông tin một số nét chính về Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư theo gợi ý dưới đây:

Vị trí	?
Diện tích	?
Một số công trình tiêu biểu	?
Giá trị lịch sử	?

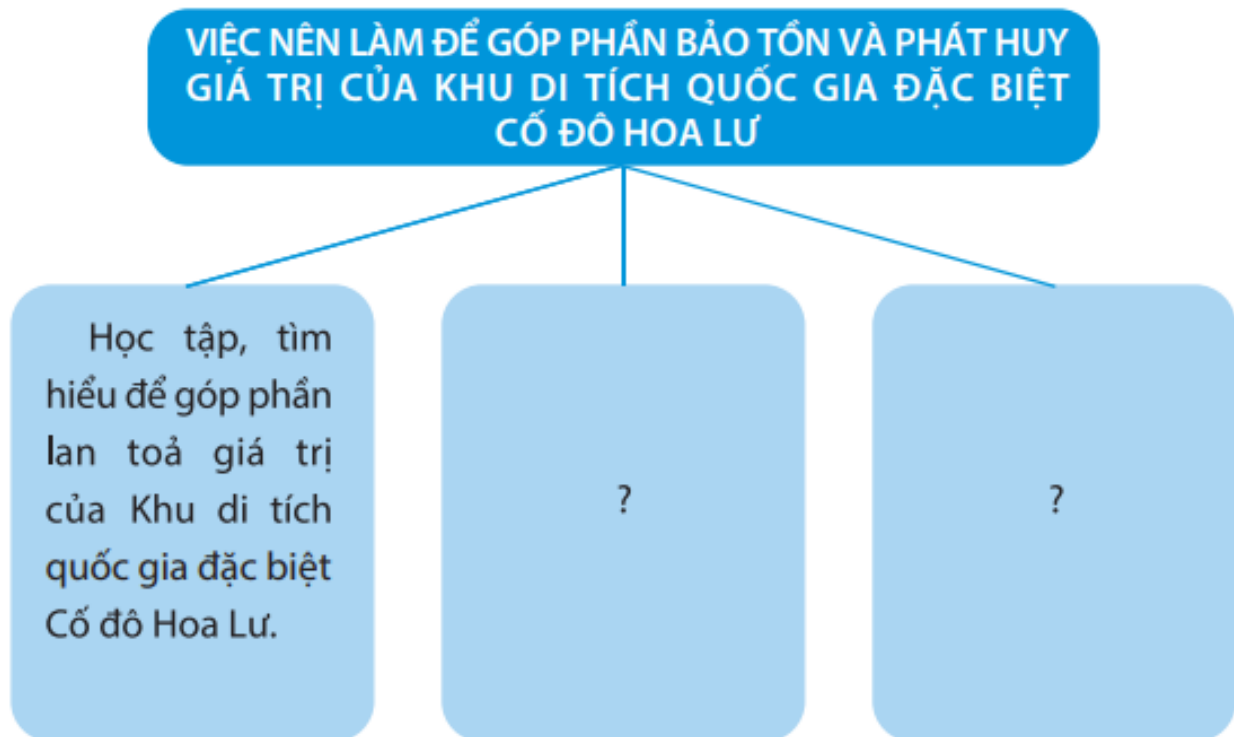
2. Đóng vai hướng dẫn viên du lịch, sử dụng hình 8 hoặc hình 12 để giới thiệu một công trình tiêu biểu thuộc Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư mà em ấn tượng.

Gợi ý

- Tên công trình;
- Địa điểm;
- Công trình đó gắn với nhân vật lịch sử nào;
- Mô tả nét chính về kiến trúc;
- Nêu cảm nghĩ của em về công trình đó.

1. Đề xuất một số việc nên làm góp phần bảo tồn và phát huy giá trị của Khu di tích quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư theo gợi ý dưới đây:

2. Lập kế hoạch tham quan trải nghiệm một ngày tại Khu di tích Quốc gia đặc biệt Cố đô Hoa Lư.

Gợi ý

- Thời gian;
- Những người cùng đi tham quan;
- Những đồ dùng cần chuẩn bị;
- Những việc cần chuẩn bị trước khi đi tham quan (xem sơ đồ, tìm hiểu về những quy định tại khu di tích lịch sử – văn hoá,...);
- Những việc cần làm khi đi tham quan (tìm hiểu cảnh quan, thông tin, hiện vật có ở khu di tích; tham gia các hoạt động góp phần giữ gìn và bảo tồn giá trị khu di tích,...).

CHỦ ĐỀ 5. LỄ HỘI ĐỀN TRẦN

KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

1. Quan sát hình ảnh và dự đoán tên của di tích lịch sử - văn hóa:

--	--	--	--	--	--	--

2. Chia sẻ hiểu biết của em về di tích lịch sử - văn hóa trên.

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu một số thông tin chính về lễ hội đền Trần

- Đọc thông tin dưới đây, em hãy cho biết thời gian, địa điểm và mục đích tổ chức lễ hội đền Trần.

Lễ hội đền Trần được tổ chức từ ngày 15 đến ngày 20 tháng Tám (âm lịch) hàng năm tại đền Trần, phường Nam Định, tỉnh Ninh Bình. Đây là dịp để nhân dân thể hiện sự tưởng nhớ công đức các vị vua và danh tướng thời Trần, đặc biệt là Hưng Đạo Vương Trần Quốc Tuấn (ngày 20 tháng Tám (âm lịch) là ngày giỗ Hưng Đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn).

2. Tìm hiểu một số hoạt động chính trong lễ hội đền Trần

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và nêu một số hoạt động chính trong lễ hội đền Trần.

Phần lễ

Mở đầu là lễ rước kiệu từ Đình Tứ Mặc lên Đền Trần, với sự tham gia của đông đảo người dân và các nghi thức truyền thống. Đoàn rước dừng tại chùa Phổ Minh để dâng hương xin bái yết Đức Vua, Phật Hoàng Trần Nhân Tông. Tại Đền Thiên Trường và Đền Cố Trạch, các đại biểu và nhân dân thành kính dâng hương, tưởng nhớ các vua Trần. Sau đó đoàn sang dâng hương tại Đền Cố Trạch (xây trên nền nhà cũ của ông), nơi thờ Quốc công Tiết chế Hưng Đạo Đại vương Trần Quốc Tuấn.

Hình 1, 2; Khung cảnh lễ rước kiệu tại lễ hội đền Trần

Phần hội

Phần hội của lễ hội Đền Trần diễn ra sôi nổi với nhiều hoạt động văn hóa, văn nghệ và thể thao hấp dẫn. Nổi bật là các trò chơi dân gian như xếp chữ, cờ bỏi, đấu vật, thu hút đông đảo người dân và du khách tham gia, cổ vũ. Các trò chơi này không chỉ mang tính giải trí mà còn thể hiện tinh thần thượng võ, trí tuệ và bản sắc văn hóa dân tộc. Bên cạnh đó còn có nhiều hoạt động đặc sắc khác như múa rối nước, biểu diễn võ thuật, múa lân - sư - rồng. Ngoài ra, các loại hình nghệ thuật truyền thống như hát chèo, hát văn, cải lương cũng góp phần làm phong phú không khí lễ hội.

Hình 1.

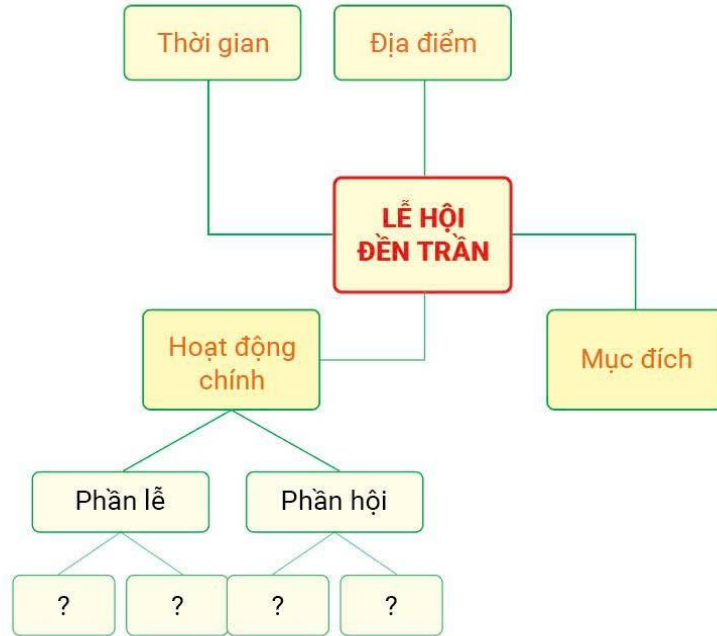

Hình 2.

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Vẽ sơ đồ tư duy thể hiện một số thông tin chính về lễ hội đền Trần:

2. Giới thiệu với bạn về lễ hội đền Trần dựa vào sơ đồ tư duy em vừa thực hiện.

VẬN DỤNG, MỞ RỘNG

1. Thu tầm hình ảnh về lễ hội đền Trần.

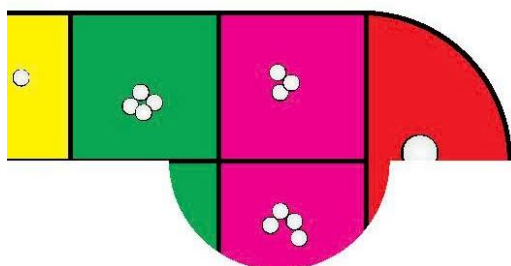

2. Sử dụng hình ảnh sưu tầm được để viết một bức thư kể cho bạn về lễ hội đền Trần và mời bạn đến tham dự lễ hội đền Trần.

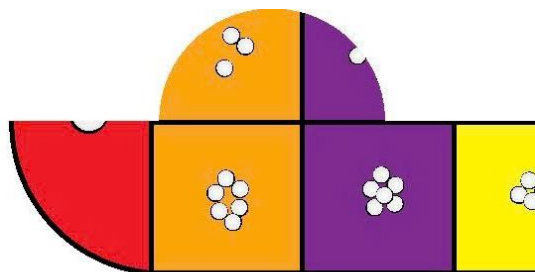
CHỦ ĐỀ 6.
TRÒ CHƠI DÂN GIAN Ở NINH BÌNH

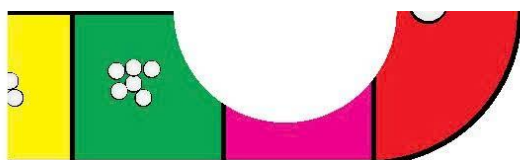
1. Tham gia trò chơi “Nhanh tay, nhanh mắt” để ghép các mảnh ghép thành một hình hoàn chỉnh.

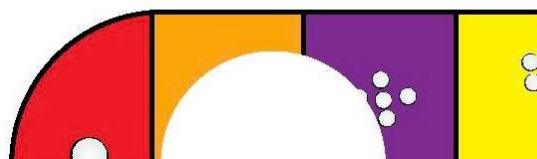
Hình 1

Hình 2

Hình 3

Hình 4

2. Chia sẻ điều em biết về trò chơi trong hình ảnh vừa ghép được.

1. Tìm hiểu về trò chơi dân gian ở Nam Định

Đọc đoạn thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu:

- Kể tên một số trò chơi dân gian có ở Ninh Bình.
- Cho biết, ở nơi em sống có trò chơi dân gian nào?

Ninh Bình là vùng đất giàu bản sắc văn hóa với nhiều trò chơi dân gian phong phú, được lưu giữ và phát huy trong đời sống cộng đồng. Trong các lễ hội, nhiều trò chơi đặc sắc được tổ chức như thi kéo co tại lễ hội đền Ngọc Tiên (xã Xuân Hồng), bịt mắt bắt dê ở lễ hội Báo Bản (xã Yên Từ), vật cầu bùn ở lễ hội làng Tống Xá (xã Ý Yên), hay thi bắt vịt tại lễ hội đình Cả (phường Mỹ Lộc); đua thuyền ở lễ hội chùa Bà Đanh (phường Kim Bảng) lễ hội đình đá An Mông (phường Tiên Sơn),... Trò chơi tại các lễ hội thường diễn ra sôi nổi, góp phần tạo nên không khí vui tươi, gắn kết cộng đồng. Đặc biệt, tại vùng đất Cố đô Hoa Lư, một số trò chơi dân gian còn gắn với yếu tố lịch sử như hội thi kéo chữ “Thái Bình” hay hội thi chèo thuyền tại khu di tích quốc gia Cố đô Hoa Lư,...

Hình 1. Vật cầu bùn tại lễ hội làng Tống Xá (xã Ý Yên)

Hình 2. Thi kéo co tại lễ hội đền Ngọc Tiên (xã Xuân Hồng)

Trong cuộc sống thường ngày, trẻ em vẫn cùng nhau chơi nhiều trò chơi dân gian quen thuộc như: mèo đuổi chuột, bịt mắt bắt dê, ô ăn quan, cướp cờ, rồng rắn lên mây, chi chi chành chành,... Mỗi trò chơi có thể khác biệt đôi chút về tên gọi và luật chơi giữa các địa phương song đều mang đến cho các bạn nhỏ niềm vui và sự thoải mái.

Hình 3. Trò chơi ô ăn quan

Hình 4. Trò chơi mèo đuổi chuột

2. Tìm hiểu cách chơi và ý nghĩa của một số trò chơi dân gian ở Ninh Bình.

Đọc thông tin và quan sát hình ảnh, em hãy:

- Lựa chọn và nêu cách chơi về một trò chơi dân gian ở Ninh Bình.

a. Trò chơi Kéo co

Trò chơi kéo co là một trò chơi dân gian thể hiện tinh thần đoàn kết và sức mạnh tập thể. Để chuẩn bị, cần có một sợi dây thừng dài khoảng 10 – 15 m, buộc một dải vải ở giữa để làm dấu và kẻ một vạch trên sân làm ranh giới giữa hai đội.

Khi bắt đầu, người chơi được chia thành hai đội có số lượng bằng nhau, xếp thành hai hàng dọc đối diện qua vạch ranh giới (những người khỏe thường đứng ở vị trí đầu hàng). Khi có hiệu lệnh của trọng tài, cả hai đội cùng kéo dây về phía mình. Đội nào kéo được đối phương qua vạch ranh giới trước sẽ giành chiến thắng.

Trò chơi không chỉ mang lại không khí vui tươi, sôi nổi mà còn giúp rèn luyện sức khỏe và tinh thần phối hợp giữa các thành viên. Trước khi chơi, cần kiểm tra dụng cụ và sân bãi để đảm bảo an toàn.

b. Trò chơi *Mèo đuổi chuột*

Trò chơi mèo đuổi chuột tái hiện cuộc rượt đuổi giữa mèo và chuột trong tự nhiên. Khi bắt đầu, khoảng 5-10 bạn nhỏ nắm tay nhau thành một vòng tròn lớn, đóng vai trò như những “hang” để chuột di chuyển. Một bạn làm mèo và một bạn làm chuột; mèo có nhiệm vụ đuổi bắt, còn chuột tìm cách chạy trốn bằng cách di chuyển linh hoạt bên trong, bên ngoài vòng tròn và luôn qua các “hang”.

Các bạn đứng thành vòng tròn luôn nắm tay nhau; khi chuột chạy đến thì giơ tay lên để tạo lối đi, còn khi mèo đến thì hạ tay xuống nhằm gây khó khăn cho mèo. Tuy nhiên, người làm “hang” chỉ được hạ tay để cản trở, không được đứng chắn đường hoặc giữ mèo lại. Trong quá trình chơi, mọi người cùng hát bài đồng dao:

Chuột nhắt chít chít

Mèo con meo meo

Chẳng chạy được đâu

Mèo con nhanh chân

Tóm ngay chuột nhắt

Chít chít chít chít.

Khi kết thúc bài đồng dao mà mèo vẫn chưa bắt được chuột thì mèo thua và đổi người chơi; nếu mèo bắt được chuột, hai bạn sẽ đổi vai cho nhau. Trò chơi không chỉ mang lại niềm vui mà còn giúp rèn luyện sự nhanh nhẹn, khéo léo và tinh thần phối hợp của người chơi.

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Giới thiệu về một trò chơi dân gian ở Ninh Bình theo gợi ý:

Gợi ý:

- Tên trò chơi;
- Dụng cụ (nếu có);
- Luật chơi;
- Cách chơi;
- Ý nghĩa của trò chơi.

2. Chơi một trò chơi dân gian ở Ninh Bình.

Có rất nhiều trò chơi dân gian để chúng mình chơi cùng nhau đấy.

Bịt mắt bắt dê

Nhảy dây

1. Tìm hiểu về một trò chơi truyền thống khác có ở địa phương em và làm thẻ trò chơi.

THẺ TRÒ CHƠI:
 <p>Hình ảnh về trò chơi</p>
Dụng cụ:
.....
Luật chơi:
.....
Cách chơi:
.....
.....
Ý nghĩa:
.....
.....
Cảm nghĩ của em về trò chơi:
.....

2. Chia sẻ với bạn thẻ trò chơi em đã hoàn thành.

CHỦ ĐỀ 7.

HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC TRUYỀN THỐNG Ở ĐỊA PHƯƠNG

KHƠI ĐỘNG, KẾT NỐI

Kể tên một số hoạt động giáo dục truyền thống mà em biết hoặc đã từng tham gia.

Hình 1

Hình 2

1. Đọc thông tin, em hãy mô tả các hoạt động giáo dục truyền thống ở Ninh Bình và cho biết ý nghĩa của các hoạt động giáo dục truyền thống đó

GIÁO DỤC TRUYỀN THỐNG YÊU NƯỚC

Hình 1. Học sinh trường Tiểu học Đạo Lý nghe giới thiệu về đình làng Đồng Vũ – nơi thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở huyện Lý Nhân (nay là xã Bắc Lý)

Để giữ gìn và phát huy truyền thống yêu quê hương, đất nước, Ninh Bình thường xuyên chú trọng công tác giáo dục truyền thống bằng nhiều hình thức đa dạng như: hoạt động thấp hương tri ân các anh hùng liệt sĩ, chăm sóc và bảo vệ cảnh quan nghĩa trang liệt sĩ; thăm tặng quà thương binh, bệnh binh, bà mẹ Việt Nam anh hùng; tổ chức các hội thi “Tự hào quê hương Ninh Bình”, “Kể chuyện lịch sử”,... Các hoạt động đã góp phần nâng cao ý thức trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc giữ gìn, phát huy truyền thống lịch sử, văn hoá của quê hương, đất nước.

GIÁO DỤC TRUYỀN THỐNG TƯƠNG THÂN, TƯƠNG ÁI

Tương thân, tương ái là truyền thống lâu đời, nét đẹp văn hoá, niềm tự hào của dân tộc Việt Nam. Phát huy đạo lí tốt đẹp đó, người dân quê hương Ninh Bình từ bao đời nay luôn sống đoàn kết, gắn bó, cùng nhau “chia ngọt sẻ bùi” tạo nên cộng đồng dân cư văn hoá và phát triển. Các hoạt động “Lá lành đùm lá rách”, “Mái ấm tình thương”, “Hành trình đò”, “Chợ nhân đạo”, “Xe đạp 1 000 đồng”, “Tết vì bạn nghèo”, “Góc học tập cho em” đã thu hút đông đảo tầng lớp nhân dân tham gia. Các hoạt động này vừa thể hiện sự biết ơn vừa để giáo dục các thế hệ thanh thiếu niên, nhi đồng trong tinh về giá trị nhân văn cao cả của một truyền thống quý báu.

Hình 2. Quyên góp ủng hộ đồng bào miền Trung

GIÁO DỤC TRUYỀN THỐNG HIẾU HỌC

Hình 3. Trao học bổng cho học sinh nghèo hiếu học và trao thưởng học sinh đạt giải Quốc gia năm học 2021 – 2022

Nhiều năm qua, Ninh Bình luôn duy trì và đẩy mạnh các phong trào khuyến học, khuyến tài, vận động người dân xây dựng xã hội học tập. Các hoạt động được tổ chức thường xuyên như: Gặp mặt các dòng tộc khoa bảng tiêu biểu; tuyên dương các dòng họ hiếu học, gia đình hiếu học, học sinh giỏi; triển lãm trưng bày tư liệu, hiện vật giáo dục; phong trào “Công dân học tập”, “Gia đình học tập”, “Dòng họ học tập”, “Cộng đồng học tập” tiếp tục được phát triển rộng rãi trong toàn tỉnh. Các hoạt động đó đã nuôi dưỡng và phát huy tinh thần hiếu học của mỗi người dân và thế hệ trẻ, tạo nguồn lực xây dựng quê hương, đất nước giàu đẹp.

2. Kể tên những hoạt động giáo dục truyền thống ở Ninh Bình mà em biết hoặc đã tham gia.

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Mô tả các hoạt động phù hợp với nội dung giáo dục truyền thống ở địa phương em

Giáo dục truyền thống yêu nước

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Giáo dục truyền thống hiếu học

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Giáo dục truyền thống tương thân, tương ái

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Kể những việc em cùng các bạn tham gia hoạt động giáo dục truyền thống của nhà trường và địa phương tổ chức.

3. Gắn biểu tượng có nội dung giáo dục truyền thống phù hợp với hình ảnh hoạt động của học sinh và nêu ý nghĩa của mỗi việc làm có trong các hình ảnh.

Hình 1

Hình 2

Hình 3

VẬN DỤNG, MỞ RỘNG

- 1. Tìm hiểu và thực hiện việc làm giúp đỡ bạn học sinh có hoàn cảnh khó khăn, người già neo đơn,... ở địa phương em.**
- 2. Viết một đoạn văn ngắn (8 – 10 câu) nêu cảm nghĩ sau khi em được tham gia hoạt động giáo dục truyền thống ở địa phương em.**

CHỦ ĐỀ 8. CHIA SẺ YÊU THƯƠNG, VIỆC THIỆN NGUYỆN

KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

Cùng nghe và hát theo bài “Sức mạnh của nhân đạo” của nhạc sĩ Phạm Tuyên.

KHÁM PHÁ

1. Tìm hiểu một số hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện ở Ninh Bình.

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và thực hiện yêu cầu:

- Kể tên một số hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện ở Ninh Bình.
- Nêu một số kết quả của hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện ở Ninh Bình.

Các thế hệ người dân ở tỉnh Ninh Bình đã thực hiện nhiều hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện nhằm nâng cao trách nhiệm với xã hội, kết nối tình yêu thương giữa con người với con người. Nhiều phong trào, cuộc vận động đã mang lại những giá trị tốt đẹp như: “Tết vì người nghèo và nạn nhân chất độc da cam”; “Tháng Nhân đạo”; “Mỗi tổ chức, mỗi cá nhân gắn với một địa chỉ nhân đạo”; “Chương trình dinh dưỡng cho trẻ em nghèo, khuyết tật”; “Thương nhau Ninh Bình”... Những hoạt động này được các trường học trên địa bàn chung tay thực hiện, thông qua những chương trình như: “Trường tới trường – Trao tặng yêu thương”; “Cùng em đến trường – nâng bước những giấc mơ”... Đặc biệt, vào dịp Tết cổ truyền, Hội Chữ thập đỏ các

trường học trên địa bàn tỉnh Ninh Bình thường xuyên tổ chức chương trình “Tết nhân ái – Xuân yêu thương”...

Hình 1. Người dân tham gia hiến máu trong chương trình Chủ nhật Đỏ tại phường Tam Điệp

Hình 2. Học sinh tham gia ủng hộ Chương trình Tết nhân ái tại Trường Tiểu học Lê Hồng Phong, phường Trung Sơn

Những hoạt động nhân đạo do Hội Chữ thập đỏ tỉnh Ninh Bình phát động cùng sự tham gia của các tổ chức, cá nhân thực hiện đã giúp đỡ được nhiều hoàn cảnh khó khăn trong xã hội. Trong năm 2023, các cấp Hội Chữ thập đỏ tỉnh Ninh Bình đã vận động, kết nối tấm lòng nhân đạo của các tổ chức, cá nhân, các nhà hảo tâm trợ giúp kịp thời cho hơn 60 000 lượt người nghèo, người có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, trẻ em mồ côi trong và ngoài tỉnh. Trong đó, hỗ trợ xây dựng được 16 “Căn nhà Chữ thập đỏ”, tiếp nhận 12 300 đơn vị máu đáp ứng kịp thời công tác cấp cứu và điều trị người bệnh,...

2. Hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện ở các nhà trường trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.

Đọc thông tin, quan sát hình ảnh và nêu một số biểu hiện của hoạt động nhân đạo ở các nhà trường trên địa bàn tỉnh Ninh Bình.

a. Hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện tại trường Tiểu học Yên Lâm

Chi hội Chữ thập đỏ Trường Tiểu học Yên Lâm (xã Yên Mạc) thường xuyên tổ chức các hoạt động nhân đạo và đều nhận được sự ủng hộ nhiệt tình từ các thầy cô giáo và học sinh. Trong đó, với phong trào “Tình nguyện mùa đông”, Chi hội nhà trường đã quyên góp, ủng hộ được 513 cái áo len, 310 bảng con, 300 hộp phấn, 50 đôi tất. Chi hội nhà trường đã phối hợp với Câu lạc bộ Thiện nguyện tỉnh Ninh Bình gửi tặng số quà này đến Trường Phổ thông Dân tộc Bán trú xã Trung Thu (huyện Tả Chùa, tỉnh Điện Biên) vào ngày 23 – 12 – 2023. Ngoài ra, Chi hội còn phát động phong trào “Nuôi heo

đất vì bạn nghèo” với tổng số tiền mổ heo là 11 592 000 đồng được trao cho 30 bạn học sinh có hoàn cảnh khó khăn trong dịp Tết nguyên đán năm 2024. Phong trào “Vì bạn nghèo” cũng được Chi hội phát động với tổng số tiền là 9 000 000 đồng và trao yêu thương cho hai bạn có hoàn cảnh khó khăn trong Liên đội vào ngày 17 – 12 – 2023.

Hình 1. Học sinh Trường Tiểu học Yên Lâm tham gia nuôi lợn đất

Hình 2. Ghi nhận của Ủy ban Nhân dân xã Trung Thu (nay là Sinh Phình) cho những đóng góp của Liên đội Trường Tiểu học Yên Lâm

b. Hoạt động chia sẻ yêu thương, việc thiện nguyện tại Trường Tiểu học Thạch Bình

Trong tiết Sinh hoạt đầu tuần sáng thứ Hai ngày 18 – 12 – 2023, Chi hội Chữ thập đỏ Trường Tiểu học Thạch Bình (xã Phú Sơn) đã tổ chức quyên góp, giúp đỡ học sinh nhà trường có hoàn cảnh khó khăn. Với tinh thần “Nối vòng tay nhân ái”, tập thể các thầy, cô giáo, nhân viên, cha mẹ học sinh và học sinh nhà trường đã chung tay quyên góp được 56 373 000 đồng. Số tiền này được trao cho một bạn học sinh nhà trường mắc bệnh “Tan máu bẩm sinh thể nặng”. Đây là một việc làm ý nghĩa và thiết thực, vừa giúp động viên, chia sẻ khó khăn với học sinh nhà trường. Đồng thời, việc làm này còn giúp lan tỏa tinh thần chia sẻ yêu thương, tương thân tương ái trong nhà trường.

Hình 3. Học sinh Trường Tiểu học Thạch Bình tham gia quyên góp ủng hộ bạn học mắc bệnh “Tan máu bẩm sinh”

LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Nêu việc em làm khi gặp những tình huống dưới đây:

Hình 1

Hình 2

2. Chia sẻ những việc thiện nguyện mà em đã tham gia.

VẬN DỤNG, MỞ RỘNG

1. Xây dựng và thực hiện kế hoạch giúp đỡ người có hoàn cảnh khó khăn theo gợi ý dưới đây:

KẾ HOẠCH GIÚP ĐỠ NGƯỜI CÓ HOÀN CẢNH KHÓ KHĂN					
STT	Người có hoàn cảnh khó khăn	Việc làm	Thời gian	Người thực hiện	Người hỗ trợ
1	Cụ già neo đơn	?	?	?	?
2	?	?	?	?	?
3	?	?	?	?	?
4	?	?	?	?	?

2. Viết một đoạn văn ngắn (khoảng 5 – 7 câu) chia sẻ cảm nghĩ của em sau khi tham gia việc thiện nguyện.

CHỦ ĐỀ 9.

DANH LAM THẮNG CẢNH

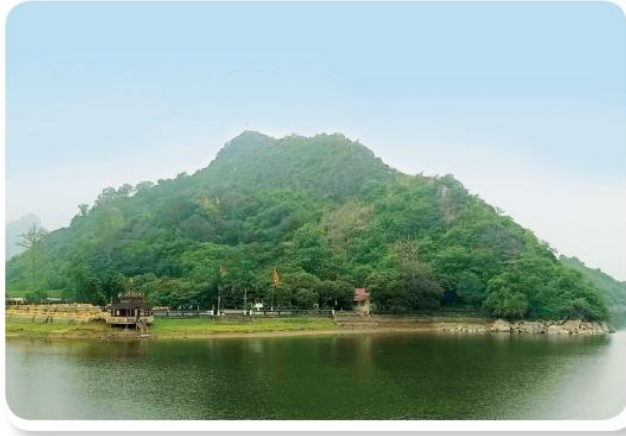
KHỞI ĐỘNG, KẾT NỐI

Tham gia trò chơi *Tìm ô chữ* để tìm 5 tên danh lam thắng cảnh ở Ninh Bình.

N	Ú	I	N	G	Ă	M	L	O	G	H	A	P
P	H	Á	T	D	I	Ệ	M	K	E	Y	H	O
Q	L	B	T	P	K	Ễ	M	T	R	Ố	N	G
A	K	S	A	K	S	Q	O	B	Q	H	A	S
P	K	P	M	Q	T	E	Ô	H	S	T	S	E
B	Á	T	C	Ả	N	H	S	Ơ	N	K	T	B
Á	K	Q	Ố		Â	I	A	L	Q	T	Ă	L
I	Â	K	C	Ồ	N	N	G	Ạ	N	T	O	B
Đ	P	K	S	L	Ơ	H	T	P	T	Â	S	P
Í	T	R	À	N	G	A	N	P	K	H	B	O
N	S	L	Q	A	T	B	T	A	T	Q	Ă	H
H	Q	Â	B	B	A	S	P	L	A	U	B	P

1. Quan sát hình ảnh, đọc thông tin, lựa chọn và mô tả một số nét tiêu biểu của một danh lam thắng cảnh ở Ninh Bình.

THẮNG CẢNH BÁT CẢNH SƠN

Hình 1. Một góc Bát Cảnh Sơn

Thắng cảnh Bát Cảnh Sơn nằm ở phường Nguyễn Úy. Thắng cảnh gồm có dãy núi Bát Cảnh Sơn chạy dọc sông Đáy, đền Tiên Ông và chùa Tam Giáo. Núi Tượng Lĩnh là điểm đầu tiên của dãy Bát Cảnh Sơn, cao khoảng 200m, có hình dáng giống con voi quỳ.

Nằm giữa lưng chừng núi là đền Tiên Ông. Phía trước đền Tiên Ông là hồ nước lớn hình bán nguyệt. Từ đền Tiên Ông, men theo sườn núi khoảng một ki-lô-mét là chùa Tam Giáo. Trên các dãy núi có nhiều hang động lớn nhỏ như hang Dơi, hang Bạc, hang Vàng,...

Hình 2. Đường lên đền Tiên Ông

Với cảnh quan thiên nhiên kì thú và những dấu tích xưa còn lại, quần thể Bát Cảnh Sơn đã trở thành một điểm du lịch sinh thái - văn hoá hấp dẫn trên mảnh đất Kim Bảng.

KHU DU LỊCH SINH THÁI NÚI NGĂM

Khu du lịch sinh thái Núi Ngăm nằm tại xã Minh Tân, cách quần thể di tích Phủ Dầy khoảng 1,5 km. Với diện tích khoảng 15 ha dưới chân núi Ngăm, nơi đây sở hữu cảnh quan hài hòa giữa núi, sông và rừng cây xanh mát, tạo nên không gian trong lành, yên bình.

Hình 3. Một góc khu du lịch núi Ngăm

Dựa trên lợi thế tự nhiên, khu du lịch phát triển đa dạng các hoạt động như tham quan, nghỉ dưỡng, ẩm thực và vui chơi giải trí. Du khách có thể tham gia chèo thuyền, câu cá, chơi các trò chơi dân gian, tham quan vườn cây hoặc tổ chức dã ngoại, cắm trại. Đáng chú ý, trang trại giáo dục trải nghiệm Núi Ngăm Xanh là mô hình kết hợp giữa du lịch và giáo dục, góp phần giúp học sinh rèn luyện kỹ năng sống và hiểu biết về thiên nhiên. Sự kết hợp giữa thiên nhiên, văn hóa và giáo dục đã tạo nên sức hấp dẫn riêng của khu du lịch sinh thái Núi Ngăm.

Hình 4. Khu trải nghiệm các trò chơi dưới nước

VƯỜN CHIM THUNG NHAM

Khu du lịch sinh thái Vườn Chim Thung Nham nằm tại phường Nam Hoa Lư, tỉnh Ninh Bình, cách trung tâm thành phố khoảng 15 km và thuộc vùng lõi Quần thể Danh thắng Tràng An – Di sản Văn hóa và Thiên nhiên thế giới. Với diện tích hơn 300 ha, nơi đây nổi bật bởi cảnh quan thiên nhiên hoang sơ, hài hòa giữa núi đá vôi, rừng ngập nước, hệ thống hang động và vườn cây xanh mát.

Hình 5, 6. Một góc vườn chim Thung Nham

Điểm đặc sắc nhất của Thung Nham là vườn chim tự nhiên – nơi cư trú của hàng chục nghìn cá thể thuộc hơn 40 loài chim như cò, vạc, diệc, le le, mòng két..., trong đó có một số loài quý hiếm được ghi vào Sách Đỏ Việt Nam. Vào thời điểm hoàng hôn, hình ảnh từng đàn chim bay về tổ tạo nên khung cảnh sinh động, giàu giá trị thẩm mỹ và sinh thái.

Đến với Thung Nham, du khách có thể trải nghiệm nhiều hoạt động như đi thuyền tham quan vườn chim, khám phá các hang động (Hang Bụt, Hang Tỏi), tham quan vườn cây ăn quả, đạp xe và nghỉ dưỡng giữa thiên nhiên. Với sự kết hợp hài hòa giữa giá trị sinh thái, cảnh quan và du lịch trải nghiệm, Thung Nham là điểm đến tiêu biểu của du lịch sinh thái Ninh Bình.

2. Vai trò, ý nghĩa của danh lam thắng cảnh với Ninh Bình

Danh lam thắng cảnh có vai trò rất quan trọng đối với tỉnh Ninh Bình. Trước hết, đây là nguồn tài nguyên thiên nhiên và văn hóa quý giá, góp phần tạo nên vẻ đẹp nổi bật của địa phương. Những địa danh như Quần thể danh thắng Tràng An không chỉ có cảnh quan đẹp mà còn gắn với lịch sử lâu đời của dân tộc.

Bên cạnh đó, các danh lam thắng cảnh còn giúp phát triển du lịch. Hằng năm, Ninh Bình đón nhiều du khách trong và ngoài nước đến tham quan, tìm hiểu. Nhờ đó, người dân có thêm việc làm và thu nhập từ các hoạt động du lịch. Điều này góp phần nâng cao đời sống và phát triển kinh tế địa phương.

Hình 7. Hoạt động du lịch ở Ninh Bình thu hút được nhiều du khách cả trong và ngoài nước

Bên cạnh những giá trị về du lịch và kinh tế, danh lam thắng cảnh còn đóng vai trò quan trọng trong bảo vệ môi trường sinh thái. Các khu vực như Vườn quốc gia Cúc Phương hay Khu du lịch sinh thái Vườn Chim Thung Nham là nơi bảo tồn đa dạng sinh học, góp phần duy trì cân bằng tự nhiên, hạn chế tác động của biến đổi khí hậu và bảo vệ các loài động, thực vật quý hiếm.

Ngoài ra, các danh lam thắng cảnh còn góp phần quảng bá hình ảnh địa phương ra thế giới. Những địa điểm nổi tiếng như Tam Cốc – Bích Động hay Hang Múa đã trở thành biểu tượng du lịch, giúp nâng cao vị thế và thu hút đầu tư cho tỉnh.

3. Quan sát hình ảnh và thực hiện các yêu cầu:

- Mô tả hành động của mọi người trong hình.
- Chỉ ra việc nên làm và không nên làm khi đến tham quan danh lam thắng cảnh.

Hình 1

Hình 2

Hình 3

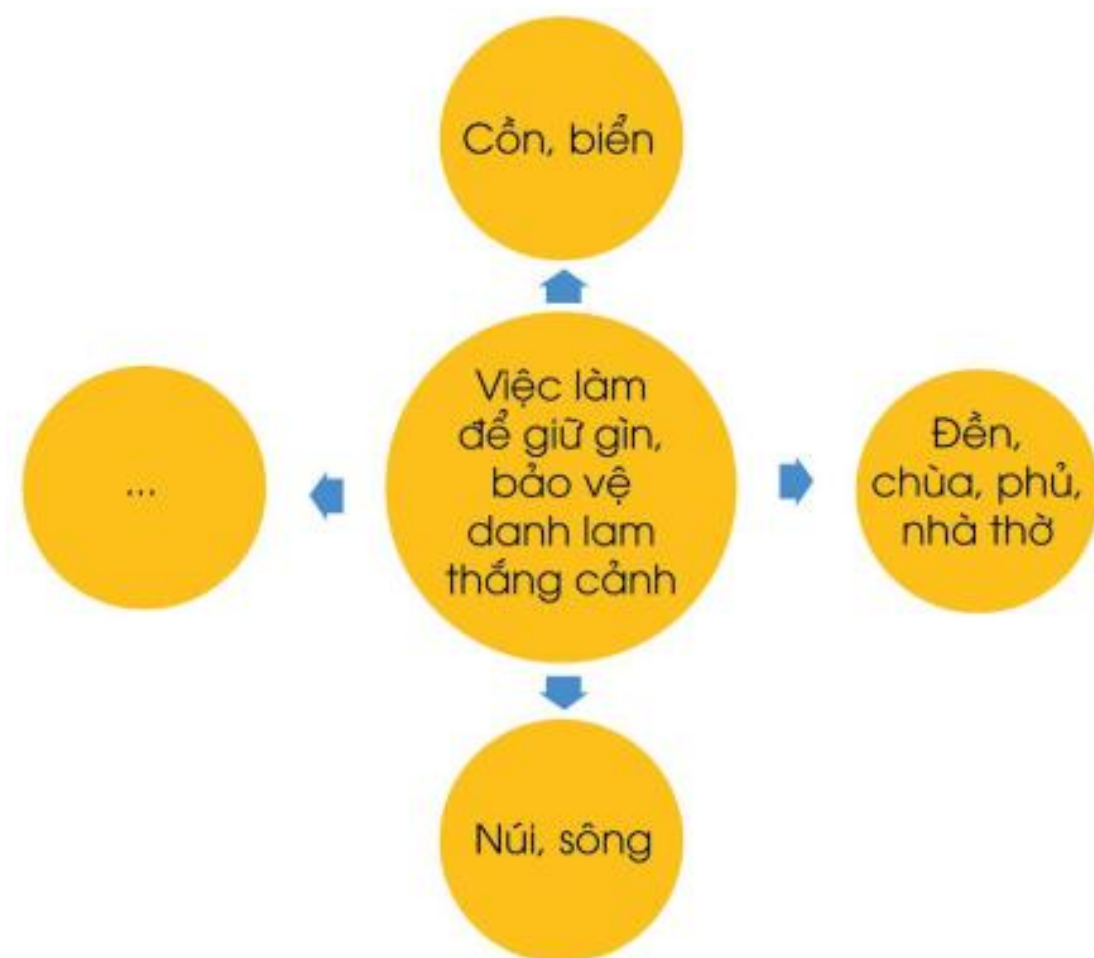
LUYỆN TẬP, THỰC HÀNH

1. Đóng vai hướng dẫn viên du lịch, giới thiệu về một danh lam thắng cảnh ở Ninh Bình.

Gợi ý

- Lựa chọn một danh lam thắng cảnh;
- Giới thiệu một số nét chính của danh lam thắng cảnh;
- Đưa ra một số lời khuyên khi tới thăm quan danh lam thắng cảnh.

2. Thảo luận với bạn về các việc nên làm để giữ gìn và bảo vệ các danh lam thắng cảnh trên quê hương em.

1. Lập kế hoạch tham quan một trong những danh lam thắng cảnh ở địa phương em.

Gợi ý

- Tên danh lam thắng cảnh;
- Địa điểm có danh lam thắng cảnh;
- Thời gian đi;
- Những người cùng đi tham quan;
- Phương tiện đi tham quan;
- Những đồ dùng cần chuẩn bị khi đi tham quan;
- Những việc cần chuẩn bị trước khi đi tham quan (xem bản đồ, tìm hiểu về nơi ăn, ở, những quy định khi đi tham quan,...);
- Những việc cần làm khi đi tham quan (tìm hiểu cảnh quan, môi trường; tìm hiểu hoạt động của mọi người; tham gia các hoạt động gìn giữ, bảo vệ cảnh quan danh lam thắng cảnh,...).

2. Vẽ tranh (hoặc viết một đoạn văn) quảng bá về danh lam thắng cảnh ở Ninh Bình

Chùa Địa Tạng (chùa Dùm) – xã

3. Sắm vai xử lý tình huống

Tình huống 1. Cả lớp được cô giáo đưa đi tham quan chùa Long Đọi Sơn. Mọi người đều hào hứng nghe cô giới thiệu về cảnh vật ở chùa. Khi cô giáo đang giới thiệu về bia Sùng Thiện Diên Linh, Bông rủ Tít khắc tên mình lên bia để chứng tỏ mình đã tới đây.
Nếu là Tít, em sẽ nói gì với Bông?

Tình huống 2. Hai chị em Bống và Bo được bố đưa đi tham quan ở Tràng An. Khi đến bến thuyền, mọi người đều mặc áo phao chỉ có Bo là không chịu mặc vì sợ nóng.
Nếu là Bống, em sẽ khuyên Bo điều gì?